УДК 347
DOI https://doi.org/10.32782/chc.v051.2023.12

Пономаренко Оксана Михайлівна,
кандидат юридичних наук, доцент кафедри
цивільно-правових дисциплін і трудового права
імені проф. О. І. Процевського
Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди
доцент кафедри правового регулювання економіки
Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця
ORCID ID: 0000-0001-6394-1834

РОЗПОРЯДЖЕННЯ ЧАСТКОЮ У СТАТУТНОМУ КАПІТАЛІ ГОСПОДАРСЬКОГО ТОВАРИСТВА (КОРПОРАТИВНИМ ПАЄМ) ЯК ОБ'ЄКТОМ ПРАВА СПІЛЬНОЇ СУМІСНОЇ ВЛАСНОСТІ ПОДРУЖЖЯ

Актуальність дослідження. Приймаючи рішення про інвестування до статутного капіталу корпорації за рахунок спільного майна, подружжя не завжди розуміє, з якими проблемами воно може зіткнутися в подальшому. Одна з таких проблем, розв'язання якої досі не знаходить єдиного підходу ані в доктрині, ані в судовій практиці, полягає у відсутності у правовій системі України ефективного правового механізму, який дозволяє здійснити подружжю право на розпоряджання часткою так, щоб не порушити прав одне одного та дотриматись балансу інтересів. На жаль, єдиного підходу до вирішення цього питання досі не знайдено. У науці тривають дискусії, Верховний Суд періодично змінює свої правові позиції щодо вирішення цієї проблеми. Це створює правову невизначеність, яка у зв'язку з відсутністю надійних правових механізмів щодо охорони та захисту прав подружжя, підвищує ризики від прийняття рішень про такі інвестиції. Зрештою страждають інтереси не лише приватних суб'єктів, а й держави, економіка якої залежить від функціонування приватного бізнесу.

Проблеми щодо особливостей розпорядження часткою у статутному капіталі господарського товариства, що є об'єктом права спільної сумісної власності, досліджувалися у працях таких вітчизняних цивілістів як В. І. Борісової, Ю. М. Жорнокуя, О. Р. Кібенко, Л. В. Смітюх, І. В. Спасибо-Фатєєвої, Ф. М.Ханієвої, С. І. Шимон та інших правників. Однак, досі ці питання залишаються дискусійними та потребують додаткових досліджень.

У зв'язку з цим **мета статті** полягає в пошуку ефективних правових механізмів у сфері здійснення подружжям права на розпорядження корпоративним паєм як об'єктом права спільної сумісної власності.

Виклад основного матеріалу. У межах цієї статті не будуть порушуватися питання, пов'язані з правовою природою частки у статутному капіталі корпорації та тих відносин, що виникають у зв'язку, з інвестуванням подружжям у статутний капітал господарського товариства за рахунок спільного майна. Однак, слід констатувати, що «в цивільному обороті відчужуються виключно частки у статутному капіталі, щодо часток виникають речові права, при цьому частка засвідчує корпоративні права, які у свою чергу, є змістом корпоративних правовідносин»[1, с. 115]. Таким чином, обороноздатним об'єктом права власності є частка у статутному капіталі (корпоративний пай). Якщо внесок був зроблений за рахунок спільного майна подружжя, то корпоративний пай, що придбавається тим з подружжя, який є учасником господарського товариства, взамін внесеного вкладу, належить подружжю на праві спільної сумісної власності.

Оскільки подружжю частка у статутному капіталі належить на праві спільної сумісної власності, то їм належить і весь комплекс повноважень

(право володіння, право користування та право розпорядження) щодо цього об'єкта. Спільне здійснення повноважень, особливо, права на розпорядження, будь-яким об'єктом права спільної власності завжди викликає проблеми. Однак, рівень складності в питанні здійснення права розпорядження таким нетиповим, складним об'єктом як корпоративний пай, значно підвищується. Це пов'язано з тим, що, за справедливим зауваженням А. В. Смітюх, набуття особою частки в статутному капіталі приводить до виникнення нерозривної ідеальної сукупності двох комплементарних правових статусів особи різної правової природи: правового статусу особи як власника частки та правового статусу особи як учасника товариства»[2, с. 432]. У зв'язку з цим під час розпорядження часткою необхідно не тільки зберегти баланс інтересів співвласників, а й не порушити права юридичної особи та інших її учасників.

Як відомо, право розпорядження – це міра можливої поведінки власника щодо визначення юридичної долі об'єкта права власності. Розпорядження об'єктом права власності завжди тягне за собою або припинення права власності без правонаступництва (наприклад знищення об'єкта, відмова від прав на цей об'єкт), або передачу прав іншій особі. Щодо частки у статутному капіталі, яка є об'єктом права спільної сумісної власності, найбільшої актуальності набувають питання саме передачі прав на цей об'єкт шляхом укладення правочинів.

До правочинів, спрямованих на розпорядження часткою у статутному капіталі господарського товариства, слід віднести, насамперед, договори, спрямовані на передачу права власності. До таких договорів належать договір купівлі-продажу, міни, дарування, ренти. Однак, у тих випадках, коли частка у статутному капіталі є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя, то право розпорядження цим об'єктом може реалізовуватися також і шляхом укладення між подружжям договору про поділ частки або виділ частки. На це звертає увагу і Конституційний Суд. Так, у рішенні Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням приватного підприємства «ІКІО» щодо офіційного тлумачення положення частини першої статті 61 Сімейного кодексу України від 19.09.2012 за справою № 1-8/2012 зазначається, що розпоряджання спільним сумісним майном подружжя може відбутися шляхом його поділу, виділення частки [3].

Розпорядження корпоративним паєм шляхом передання прав і розпорядження корпоративним паєм шляхом поділу прав слід віднести до різних способів розпорядження майном. Їхня специфіка зумовлена тим, що договір щодо передання права власності укладається між власниками (одним із них) і третьою особою та спрямований на передання права власності третій особі, а договір щодо поділу (виділу частки) укладається між співвласниками та спрямований на поділ прав між ними, припинення права спільної власності і виникнення права власності кожного з подружжя на самостійний об'єкт. Ця специфіка визначає особливості кожного способу в порядку здійснення права розпорядження подружжям корпоративним правом, та впливає на вибір способів захисту прав суб'єктів. У зв'язку з цим є сенс дослідити кожен названий спосіб окремо.

Особливості розпорядження часткою у статутному капіталі шляхом укладення цивільно-правового договору, спрямованого на передачу права власності. Відповідно до ч. 1 ст. 21 Закону «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» учасник товариства має право відчужити свою частку (частину частки) у статутному капіталі товариства оплатно або безоплатно іншим учасникам товариства або третім особам. Необхідно звернути увагу, що в законі акцент зроблено на тому, що саме учасник господарського товариства має право на розпорядження часткою. Таке формулювання закону створює значні проблеми у сфері правозастосування. Так, не вирішеним є питання щодо суб'єкта права на розпорядження. Якщо корпоративний пай є об'єктом права спільної сумісної власності, проте корпоративні права належать лише одному з подружжя, постає закономірне питання, а чи потрібна участь другого з подружжя у вчиненні правочину щодо розпорядження часткою у статутному капіталі (хоча б шляхом отримання його згоди), якщо він укладається іншим з подружжя, який є учасником господарського товариства?

Верховний Суд у справі № 918/598/18 від 12.11.2021 р. дійшов висновку, що у разі передання подружжям свого майна для здійснення підприємницької діяльності шляхом участі одного з них у заснуванні господарського товариства, це майно належить зазначеному товариству на праві власності, подружжя набуває відповідне майнове право, яке реалізується одним із подружжя (засновником) шляхом участі в управлінні товариством, а друге подружжя набуває право вимоги виплати йому певних сум у разі поділу майна між подружжям. Отже, учасник

господарського товариства має право розпорядження належною йому часткою в статутному капіталі товариства без згоди другого подружжя [4]. З такою позицією Верховного Суду навряд чи можна погодитися, оскільки вона повністю суперечить правилам розпорядження об'єктом спільної власності, закріпленим у цивільному та сімейному законодавстві.

У цьому зв'язку цілком слушною видається пропозиція С. В. Кравчук про те, що у контексті удосконалення правового регулювання варто було б визнати право на відчуження частки саме за її власником. Наявність у відчужувача статусу учасника не є визначальною для відносин за договором купівлі-продажу. Адже в цих відносинах продавець виступає саме як власник майна (частки). Якщо ми визнаємо за ним право власності на частку в статутному капіталі, то логічно було б визнавати за ним і право розпорядження цим майном, яке входить до змісту права власності. Це б істотно спростило механізм здійснення корпоративних прав [5].

Слід зазначити, що жодного спеціального правого режиму на корпоративний пай як об'єкт права спільної власності в законодавстві не встановлено, тому при укладенні будь-якого цивільно-правового договору, спрямованого на передачу права власності на корпоративний пай третім особам, необхідно дотримуватися загальних правил, встановлених сімейним та цивільним законодавством щодо розпорядження спільним майном.

Звертає увагу той факт, що оскільки частка у статутному капіталі, за своєю правовою природою належить до майнових прав, розпорядження корпоративним паєм шляхом укладення договору дарування, відповідно до ч. 3 ст. 719 ЦК вимагає письмовій формі, при недодержанні якої такий договір є нікчемним, що знаходить своє відображення і в судовій практиці. Так, Червонозаводськой районний суд м. Харків у рішенні від 1.03.2021 року за справою № 646/4203/20 зазначив, що недотримання письмової форми договору дарування майнових прав, до яких відносяться і корпоративні права на підставі відповідної частки у статутному капіталі господарського товариства, тягне за собою недійсність такого договору (правочину) в силу вимог закону, тобто він є нікчемним відповідно до ч. 3 статті 719 ЦК України [6].

Відповідно до ч. 1 ст. 65 СК дружина, чоловік розпоряджаються майном, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя, за взаємною згодою. Оскільки згода за своєю правовою природою належить до правочинів, юридичне значення під час вчинення такого правочину має форма, в якій має бути виражена згода. У сімейному законодавстві закріплено загальні та спеціальні правила щодо форми вираження згоди. Спеціальні правила закріплені в ч. 3 ст. 65 СК, згідно з якою, для укладення одним із подружжя договорів, які потребують нотаріального посвідчення і (або) державної реєстрації, а також договорів стосовно цінного майна, згода другого з подружжя має бути подана письмово. Згода же на укладення договору, який потребує нотаріального посвідчення і (або) державної реєстрації, має бути нотаріально засвідчена.

Оскільки ні цивільним, ні корпоративним законодавством не встановлено обов'язкового нотаріального посвідчення правочинів, спрямованих на передачу права власності на частку в статутному капіталі, то і спеціальних вимог щодо форми вираження згоди того із співвласників, який не бере участі в укладенні правочину, не закріплено. Такий підхід законодавця вже давно піддається конструктивній критиці в цивілістиці. Так, С. В. Кравчук пише, що з урахуванням вітчизняної практики укладення договорів щодо часток у статутному капіталі, їх важливе значення для корпоративних правовідносин та з метою запобігання порушенням прав учасників товариств, уважаю, що слід установити обов'язкову нотаріальну форму такого договору [5]. Погоджується з цією позицією і Н. Д. Вінтоняк, яка зазначає, що посвідчення таких договорів спрямоване на захист від недобросовісних дій з боку однієї із сторін такого договору [7].

Однак, станом на сьогодні, щодо форми згоди того з подружжя, який не бере участі в укладенні договору, спрямованого на розпорядження часткою, діє загальне правило, згідно з яким, відповідно до ч. 2 ст. 65 СК при укладенні договорів одним із подружжя вважається, що він діє за згодою другого з подружжя, тобто згода подружжя не потрібна в активній формі, вона презюмується. При цьому дружина, чоловік, які не брали участі в укладенні договору, має право на звернення до суду з позовом про визнання договору недійсним як такого, що укладений другим із подружжя без її, його згоди, якщо цей договір виходить за межі дрібного побутового.

Не викликає сумнівів той факт, що такий підхід законодавця створює певну нестабільність у корпоративних відносинах, оскільки від наявності чи відсутності права на частку залежить реалізація

корпоративних прав суб'єктом, зокрема в питанні управління господарським товариством. Така нестабільність суттєво порушує інтереси самого господарського товариства та решти його учасників. З огляду на це, заслуговує на ретельну увагу пропозиція А. В. Смітюх, що закріплення вимоги щодо реєстрації у ЄДР правочинів, виконання яких може приводити до переходу права власності на корпоративний пай (частку) і речових прав на пай (частку), можна поєднати з вимогою щодо фіксації у ЄДР згоди другого з подружжя на відчуження або набуття корпоративного паю (частки), не оформленого як цінний папір [8, с. 207].

Уявляється, що будь-який із способів: і вимога щодо обов'язкової письмової нотаріально посвідченої згоди другого з подружжя, і закріплення вимоги щодо фіксації в ЄДР згоди іншого з подружжя на відчуження корпоративного паю, можуть створить додаткові гарантії захисту прав як для того з подружжя, який не є учасником господарського товариства, так і для самої юридичної особи і повинні знайти відображення у чинному законодавстві.

Особливості розпорядженням часткою у статутному капіталі шляхом укладення договору про поділ майна. Відповідно до ч. 2 ст. 69 СК дружина і чоловік мають право розділити майно за взаємною згодою. Звертає на себе увагу той факт, що ні в цивільному, ні в сімейному законодавстві не закріплена правова конструкція цього договору, а лише передбачено право подружжя на поділ майна. У зв'язку з цим до укладення цього договору необхідно застосовувати загальні положення цивільного законодавства, зокрема, положення про поділ речей на подільні та неподільні. Щодо цього договору, актуальність цієї класифікації виражається в тому, що поділу в натурі підлягають тільки подільні речі. Щодо неподільних речей, можливі, як зазначала І. В. Жилінкова, такі варіанти: передати майно в натурі одному з подружжя, з покладанням на нього обов'язку компенсувати іншому з них його частку грошима або продати річ та розділити між собою отриману суму. Розділити же майно в натурі, як спосіб поділу, можна застосувати лише щодо подільних речей, які при поділі не змінюють своїх корисних властивостей [9, с. 236]. Саме тому, дуже важливо визначити до якого виду належить частка у статутному капіталі – до подільних чи неподільних об'єктів. Слід зазначити, що це питання належить до категорії дискусійних, однозначної відповіді на яке не існує ні в судовій практиці, ні в науці.

Так, у рішенні Шосткинського міськрайонного суду Сумської області від 12.10.2023 року у справі № № 2/589/249/23 зазначено, що частка у статутному капіталі ТОВ «ВИБІР» не ділиться між подружжям, залишається цілісною і недоторканою, як об`єкт цивільних прав належить подружжю – учаснику товариства, є персоніфікованою для нього і як речове право для нього трансформується в суб`єктивне корпоративне право, а для того з подружжя, який не учасником цього товариства, таке право трансформується в право вимоги (зобов`язальне право) на частину отриманих одним із подружжя доходів, або на частину майна, отриманого від відчуження корпоративних прав при виході з товариства, або у разі ліквідації товариства [10]. Таким чином, суд визнав частку в статутному капіталі неподільним майном. Слід зазначити, що в наведеному судовому рішенні йдеться про примусовий (на підставі рішення суду) поділ корпоративного паю як об'єкта права спільної власності. І в разі судового поділу застосування такого підходу має сенс. Однак, для цього необхідно, у ст. 71 СК встановити спеціальний правовий режим корпоративного паю, за прикладом правового режиму речей для професійних занять подружжя, що дасть змогу суду під час поділу спільного майна присуджувати їх тому ж подружжя, який є учасником господарського товариства. При цьому ринкова вартість такого паю має враховуватися при присудженні іншого майна іншому з подружжя.

У разі ж поділу майна подружжя на підставі договору про поділ, немає жодних перешкод до поділу корпоративного паю, оскільки він як майнове право належить до подільних об'єктів. Це знаходить своє підтвердження в ч. 1 ст. 31 Закону «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю», в якої прямо передбачено право на розпорядження не тільки часткою у статутному капіталі, але і її частиною. У практиці Верховного Суду також визнається право подружжя на поділ корпоративного паю на підставі договору. Так, у справі No916/2813/18 вказане, що між подружжям відбувся поділ статутного капіталу ПП, який до цього перебував у режимі спільного майна подружжя. Зазначений поділ оформлений відповідно до статті 207 ЦК України (правочин вважається таким, що вчинений у письмовій формі, якщо його зміст зафіксований в одному або кількох документах (у тому числі електронних), у листах, телеграмах, якими обмінялися сторони) та статті 208 ЦК України (у письмовій формі належить вчиняти правочини фізичних осіб між собою

на суму, що перевищує у двадцять і більше разів розмір неоподатковуваного мінімуму доходів громадян, крім правочинів, передбачених частиною першою статті 206 цього Кодексу). З огляду на зазначене Верховний Суд прийшов до висновку, що після розподілу збільшеного статутного капіталу між подружжям, частки, визначені ним у статутному капіталі приватного підприємства, стали особистою власністю кожного з подружжя [11].

Таким чином, подружжя має право на поділ корпоративного паю шляхом укладення договору про поділ майна. Такий договір буде підставою для включення того з подружжя, який ще не є учасником господарського товариства, до складу учасників, та виникнення у нього корпоративних прав.

Однак, для уникнення дроблення часток у статутному капіталі та безконтрольного збільшення кількості учасників господарського товариства, в установчих документах юридичної особи може бути закріплено обмеження права подружжя на поділ частки. У зв'язку з цим постає питання щодо гарантій дотримання цього обмеження при укладенні договору про поділ майна. Вбачається, що для створення додаткових гарантій прав та інтересів господарського товариства, доцільно, в корпоративному та (або) сімейному законодавстві, закріпити вимогу про обов'язкове нотаріальне посвідчення договору про поділ спільного майна подружжя, до складу якого входить корпоративний пай. У такому разі, з боку нотаріуса здійснюватиметься контроль за дотриманням такого обмеження під час укладення договору поділу майна.

Висновки. Усе вищезазначене дає змогу дійти висновку про те, що розпорядження часткою у статутному капіталі господарського товариства як об'єктом права спільної сумісної власності подружжя можливе двома способами: 1) шляхом передачі прав на частку третій особі або 2) шляхом поділу частки між співвласниками. Кожен із способів має свою специфіку і потребує створення ефективного правового механізму гарантій прав для всіх суб'єктів, права та інтереси яких зачіпаються. При здійсненні права розпорядження корпоративним паєм як об'єктом права спільної сумісної власності подружжя, у законодавстві необхідно закріпити вимогу щодо обов'язкового врахування згоди того з подружжя, який не є учасником корпорації. Це можна зробити шляхом визначення обов'язкового отримання нотаріально посвідченої згоди іншого з подружжя на вчинення такого правочину та (або) закріплення вимоги щодо фіксації наявності згоди іншого з подружжя у ЄДР. Підставою здійснення права на розпорядження паєм як об'єктом права спільної власності подружжя шляхом його поділу є договір про поділ спільного майна. Право подружжя на поділ паю може бути обмежене статутом, у зв'язку з чим, доцільно в корпоративному та (або) сімейному законодавстві закріпити вимогу щодо обов'язкового нотаріального посвідчення договору про поділ майна, до складу якого входить корпоративний пай. У такому разі нотаріус здійснюватиме контроль за дотриманням цього обмеження.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Спасибо-Фатєєва І В., Смітюх А. В. , Кібенко О. Р. Частка в статутному капіталі як об'єкт права// Нетипові об'єкти: зб. ст. /за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. – Харків: ЕКУС, 2022. С. 115.
2. Смітюх А. В. Корпоративні права та корпоративні паї (частки): теоретико-правові засади: дис. … д-ра юрид. наук: 12.00.04. Одеса, 2018. С. 432.
3. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням приватного підприємства «ІКІО» щодо офіційного тлумачення положення частини першої статті 61 Сімейного кодексу України від 19.09.2012 за справою № 1-8/2012. URL.: https://zakononline.com.ua/documents/show/339017___339082
4. Постанова Верховного Суду від 12.11.2019 за справою № 918/598/18. URL.: https://verdictum.ligazakon.net/document/85617585
5. Кравчук С. В. Договори про відчуження частки в статутному капіталі господарського товариства МЕН. № 2. 2010. URL: http://yurradnik.com.ua/.
6. Рішення Червонозаводського районного суду м. Харків від 1.03.2021 року за справою № 646/4203/20. URL.: https://reyestr.court.gov.ua/Review/95217058
7. Вінтоняк Н. Д. Правовий режим корпоративних прав подружжя: монографія. Київ: Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. 7. Бурчака НАПрН України, 2021. С. 123.
8. Смітюх А. В. Корпоративний пай (частка) як об'єкт речових прав у контексті новітньої судової практики Верховного Суду// Корпоративне право крізь призму судової практики : монографія / за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. – Харків : ЕКУС, 2021. С. 207.
9. Сімейний кодекс України: Науково-практичний коментар/ за ред. І. В. Жилінкової. – Х : Ксилон, 2008. – С. 236.
10. Рішення Шосткинського міськрайонного суду Сумської області от 12. 10. 2023 року у справі № № 2/589/249/23 URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/114353255
11. Постанова ВП ВС від 29.06.2021 у справі No916/2813/18. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/98531899.

Пономаренко Оксана Михайлівна

Розпорядження часткою у статутному капіталі господарського товариства (корпоративним паєм) як об'єктом права спільної сумісної власності подружжя

У статті досліджуються проблеми, пов'язані зі здійсненням подружжям права на розпорядження корпоративним паєм, який є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя. Проведено аналіз наукової літератури та судової практики щодо проблем, пов'язаних із розпорядженням часткою у статутному капіталі як об'єктом права спільної сумісної власності. Це дало змогу автору дійти висновку про те, що розпорядження часткою у статутному капіталі господарського товариства як об'єктом права спільної сумісної власності подружжя можливе двома способами: 1) шляхом передачі прав на частку третій особі або 2) шляхом поділу частки між співвласниками. Кожен із способів має свою специфіку і потребує створення ефективного правового механізму гарантій прав для всіх суб'єктів, права та інтереси яких зачіпаються. При здійсненні права розпорядження корпоративним паєм як об'єктом права спільної сумісної власності подружжя, у законодавстві необхідно закріпити вимогу щодо обов'язкового врахування згоди того з подружжя, який не є учасником корпорації. Це можна зробити шляхом визначення обов'язкового отримання нотаріально посвідченної згоди іншого з подружжя на вчинення такого правочину та (або) закріплення вимоги щодо фіксації наявності згоди іншого з подружжя у ЄДР. Підставою здійснення права на розпорядження паєм як об'єктом права спільної власності подружжя шляхом його поділу є договір про поділ спільного майна. Право подружжя на поділ паю може бути обмежене статутом господарського товариства, у зв'язку з чим, доцільно в корпоративному та (або) сімейному законодавстві закріпити вимогу щодо обов'язкового нотаріального посвідчення договору про поділ майна, до складу якого входить корпоративний пай. У такому разі нотаріус здійснюватиме контроль за дотриманням цього обмеження.

Ключові слова: корпоративний пай, частка у статутному капіталі, право спільної сумісної власності, правовий режим майна, договір про поділ спільного майна подружжя, право на розпорядження, способи захисту, гарантії майнових прав подружжя, згода подружжя.

Ponomarenko Oksana

Disposition of a Portion of the Statutory Capital of a Business Company (Corporate Share) as an Object of the Right of Joint Ownership of Spouses

The article examines the problems associated with the exercise by spouses of the right to dispose of a corporate share which is the object of the right of joint joint ownership of spouses. The author analyses the scientific literature and court practice on the issues related to the disposal of a share in the authorised capital as an object of the right of joint joint ownership. This allowed the author to come to the conclusion that there are two ways to dispose of a share in the authorised capital of a company as an object of the right of joint joint ownership of spouses 1) by transferring the rights to the share to a third party or 2) by dividing the share between the co-owners. Each of the methods has its own specifics and requires the creation of an effective legal mechanism to guarantee the rights of all entities whose rights and interests are affected. When exercising the right to dispose of a corporate share as an object of the right of joint joint ownership of spouses, the legislation should enshrine the requirement to take into account the consent of the spouse who is not a member of the corporation. This can be done by requiring that the notarised consent of the other spouse to such a transaction be obtained and/or by requiring that the consent of the other spouse be recorded in the Unified State Register. The basis for the exercise of the right to dispose of a share as an object of marital property by dividing it is an agreement on the division of marital property. The spouses' right to divide the share may be limited by the charter, and therefore it is advisable to enshrine in corporate and/or family law the requirement for mandatory notarisation of the agreement on division of property, which includes a corporate share. In this case, the notary will control compliance with this restriction.

Key words: corporate share, share in the authorised capital, right of joint property, legal regime of property, agreement on division of marital property, right of disposal, methods of protection, guarantees of property rights of spouses, consent of spouses.